

שנת 2005: תיאום תקוות ותיאום וכוונות

אריה ארנון

בכנס הרצליה הציג שרון את חזונו: בשנה הבאה יש סיכוי להסדר עם שכנינו ועימו סיום ארבע שנות מלחמה ומשבר כלכלי. התקווה החדשה מבוססת כמובן על הטענה שעליית ההנהגה הפלסטינית החדשה תחזירנו אל המנוחה והנחלה. תקווה היא מצרך נדיר וחשוב אך מכיוון שהעשור האחרון אופיין בפרצי אופטימיות דומים כדאי לרדת לפרטים. כידוע השטן - ויש אומרים דווקא אלוהים - מצוי בהם.

מעקב אחרי השיח הפוליטי בשני העמים, הישראלי והפלסטיני, מעלה סימנים מדאיגים. בשני הצדדים יש דיבור על הזדמנות, אך כמו לפני עשור הפרשנויות שונות לחלוטין – כמו לפני עשור. הפלסטינים מדברים על 2005 כשנת העצמאות והחופש במדינה שבירתה ירושלים. שרון, כמו אז לפני עשור, מדבר על שלבים. על תהליך שבו באופן ככל שנרחיק להביט, מופיע הסדר ביניים ארוך טווח. שני הצדדים מצטטים אותם מסמכים - "מפת הדרכים", נאום בוש – ואפילו מזכירים "שתי מדינות לשני העמים", אך מתכוונים לתכנים שונים.

האמונה הישראלית ששרון מבטא היטב היא כי יתכן הסדר ביניים ארוך טווח, על פיו הפלסטינים ישלטו בשטחי A ו B, כמחצית הגדה, שביניהם תובטח רציפות תחבורתית. מצב זה תואם את מה שקרוי "שלב II של מפת הדרכים": מדינה פלסטינית שגבולותיה זמניים. הפלסטינים מאמינים כי ב 2005, במקביל לביצוע שלבי מפת הדרכים, יתקיים משא ומתן על כל סוגיות הסדר הקבע: גבולות, ירושלים ופליטים וכי תושג בו הסכמה.

אין זו הפעם הראשונה שבשני הצדדים קימות פרשנויות שונות וסותרות לאותם תהליכים. לפני עשור הפלסטינים העריכו כי ישראל תוותר על השליטה בשטחים ובוודאי על בניית התנחלויות וכי המשא ומתן על הסדר הקבע יחל מהר. כידוע לא כך היה. מספר המתנחלים בשטחים עלה בזמן תהליך אוסלו מכ-100 אלף ליותר מ 200 אלף והמשא ומתן על הסדר הקבע החל באיחור של שנים והסתיים בכישלון.

התקוות בשני הצדדים לא תתמשנה כל עוד הן סותרות אלו את אלו. היום, אחרי ארבע שנות עימות דמים, בשני הצדדים שילמו מחיר נורא עד שהבינו כי המשך הלחימה יהרוס את שניהם, עליהם לפנות בדחילו ורחימו אל משא ומתן מחודש. שתי ההנהגות והרוב בשני העמים יודעים שהסכסוך לא יגמר עד שלא נדבר על לב הסכסוך. אפילו הפסקת האש לא תתייצב עד שלא נדבר על הסדרי הקבע.

כן, שנת 2005 עשויה להיות שנת מפנה. אך היא תהיה לכזו אך ורק אם ציפיות שני הצדדים יתכנסו אלה לאלה. בין "הסדר הביניים ארוך הטווח" של שרון ובין "הסדר הקבע דמוי ג'נבה" של אבו מאזן אין כרגע מפגש. זו הסיבה לפער התקוות שאותו יש לסגור. הרוב בשני הצדדים צריך להפעיל את כוחו ולגרום לכך שהסדרי הקבע יעלו אל ראש סדר היום כך שתושג הפשרה ההיסטורית המיוחלת בין שני העמים הניצים. עוד רבה הדרך לתקווה.